Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Monumentnummer*: 522516

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	09 oktober 2001
Kadaster deel/nr	82701/162

*Woonplaats**	*Gemeente**	*Provincie**
's-Hertogenbosch	's-Hertogenbosch	Noord-Brabant

*Straat**	*Nr**	*House letter**	*Toev.**	*Postcode**	*Woonplaats**	*Situering*	*Locatie*
Parklaan	3			5211 JH	's-Hertogenbosch		
Parklaan	1			5211 JH	's-Hertogenbosch		
Parklaan	2			5211 JH	's-Hertogenbosch		
Parklaan	4			5211 JH	's-Hertogenbosch		
Kruisbroedershof	49			5211 GX	's-Hertogenbosch		

*Kadastrale gemeente**	*Sectie**	*Kadastraal object**	*Appartement aanduiding*	*Grondperceel*
's-Hertogenbosch	G			5987
's-Hertogenbosch	G	7246	A2	
's-Hertogenbosch	G	7246	A3	
's-Hertogenbosch	G	7246	A1	
's-Hertogenbosch	G			7624
's-Hertogenbosch	G			7623

*Omschrijving***

Inleiding.

Blok met vijf WOONHUIZEN op de hoek van de Parklaan en het Kruisbroedershof met voortuintjes en deels met achtererf. De linkergevel (Parklaan) met zijtuintje kijkt uit op een plantsoentje en ligt om die reden vrij, de rechtergevel sluit aan bij de bebouwing van het Kruisbroedershof. Het blok ligt op de oude vestinggronden aan de zuidelijke stadsrand. De woningen zijn in 1928 opgetrokken in de stijl van de Amsterdamse school door de uit Amsterdam afkomstige architect Edm. Nijsten. W.H. Nijsten gaf opdracht voor de

bouw van twee herenhuizen (Parklaan 3 en 4), J. van Dun en P. van Liempt gaven opdracht voor de overige drie woningen, onderverdeeld in een benedenwoning (Parklaan 2) en twee bovenwoningen (Parklaan 1 en Kruisbroedershof 49).

De woningen zijn in de loop der tijd op onderdelen gewijzigd. Zo is ter vergroting van de ruimten bij diverse woningen een muur doorgebroken (Parklaan 2, 3 en 4) en is een deel van de achtergevel beplaat, wit geschilderd en van een nieuw balkon voorzien (Parklaan 2, Kruisbroedershof 49). Ondanks deze wijzigingen geven de rijke woningen in het in- en exterieur nog een zeer goede indruk van de oorspronkelijke situatie.

Omschrijving.

Het bakstenen blok bestaat uit een langgerekt bouwdeel langs de Parklaan en een korter bouwdeel langs het Kruisbroedershof, die elkaar aan de achterzijde onder een scherpe hoek snijden maar aan de voorzijde via een bijna paraboolvormige curve in elkaar overgaan. Het onderkelderde pand telt twee bouwlagen en een pseudo-kapverdieping onder een met mastiek en grind gedekt plat. Donkerblauwe trasraamklinkers worden afgewisseld met lichtere Waalsteen met terugliggende voeg voor het opgaande metselwerk, deels in kettingverband en deels in koppenverband en op onderdelen gelardeerd met siermetselwerk. De bovenste etages en linker gevel zijn rijkelijk voorzien van gesmoorde tuile-du-Nord pannen, in verticale positie op panlatten gespijkerd welke op ribben of ingemetselde klossen zijn bevestigd. Bovenzijde voorgevel afgedekt met vorstpannen. Markant is de grote afwisseling in vensters. Meestal houten vensters met brede kozijnprofielen maar ook enkele stalen vensters met smal profiel. Enkelvoudig of samengesteld en deels met bovenlichten.

Rechthoekige, vierkante, driehoekige of spleetvormige vensters, veelal met rechte maar deels ook met gebogen kozijnen en voorzien van de karakteristieke horizontale roedenverdeling, geometrisch gekleurd glas-in-lood of kathedraalglas. Afzaten van keramische tegels op rollagen.

De gebogen voorgevel wordt verticaal geleed door twee risalerende torenvolumes op de hoeken die hoger oprijzen dan de rest met daartussen aan de Parklaan en ter plaatse van de hoek Parklaan-Kruisbroedershof twee licht risalerende platte volumes, ook hoger oprijzend dan de rest maar lager dan de torens. Het zeer diverse materiaalgebruik (baksteen-dakpan) zorgt voor een horizontale geleding. De scheidingslijn tussen baksteen en pannen wordt versterkt door aan de voet van de met pannen gedekte delen gelegen bakgoten met fors overstek, deels functionerend als luifel. In de linker toren een houten erker onder een krans van stalen vensters, onder de overhang van de rechter toren (versierd met decoratief houtsnijwerk) de ingang naar Kruisbroedershof 49 naast de achteruitgang van Parklaan 2. Deze uitgang, een rondboog gelardeerd met siermetselwerk, wordt afgesloten met een houten onderdeur waarboven decoratief smeedwerk. Onder de luifels van de platte volumes bevinden zich de gekoppelde entrees van Parklaan 1/2 en 3/4. Onder de luifel van Parklaan 3/4 bevindt zich in de rondbouw tussen de entreedeuren tevens een toilet (van nummer 3). Op de hoeken van de luifel staan aardewerken pirons. Alle woningen met de originele, zware houten voordeuren met horizontale roeden en verticale strook met glas-in-lood op hardstenen dorpels. Linkerzijgevel met een gedeeltelijk reeds op de tweede bouwlaag aangezet vlak dat geheel is gedekt met verticaal geplaatste tuiles-du-Nord pannen. De rest van de gevel en de overige gevels zijn overeenkomstig de voorgevel gedetailleerd (doch soberder).

In de voor- en zijtuintjes gemetselde bloembakmuurtjes en ter afscheiding van de straat decoratief gemetselde tuinmuurtjes waarop krullende ijzeren buisstangen en waartussen hekwerkjes van smeedijzer en (deels vernieuwde) houten toegangshekjes. Voor diverse gevelopeningen in de dragende bakstenen wanden zijn, evenals in de torenuitbouwen op de hoeken, ijzeren profielbalken gebruikt.

** Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister*
*** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument*
Datum van downloaden 28 march 2024

Achter de evenwichtig opgebouwde façade gaat een grote variatie in woningplattegronden schuil. Parklaan 3 en 4, beide drie bouwlagen hoog (alhoewel 4 groter opgezet), zijn nog het meest vergelijkbaar met spiegelsymmetrisch ten opzichte van elkaar gelegen trappenhuizen en aansluitende kamers-en-suite (thans deels versoberd). De bovenwoningen Parklaan 1 en Kruisbroedershof 49 beslaan de twee bouwlagen boven de zeer uitgestrekte benedenwoning aan de Parklaan 2. Van de interieurs zijn onder meer van belang: originele kelders; vestibule met originele tochtdeuren; hal en gangen met muurbogen, diverse deuren en vensters voorzien van geometrisch glas-in-lood en overhoekse houten schamppalen; trapportaal met in stijl gesneden beginbaluster en leuning, lambrisering, hoekschappen en geometrisch daklicht op de overloop; toiletten met origineel hang- en sluitwerk, vloer- en wandtegels en glas-in-lood vensters; keukens met zwart-witte vloertegels, houten kastjes met horizontale roeden; woonkamers met schuifdeuren waarin kleine roedenverdeling, originele muurkasten, tuindeuren met glas-in-lood, marmeren schouwen; verder beglaasde deuren op de verdiepingen, deels met kathedraalglas.

Waardering.

Het blok woonhuizen is van algemeen belang. Het object bezit cultuurhistorische waarde vanwege het belang van de interne opzet en uiterlijke verschijningsvorm voor de typologische ontwikkeling van woonhuizen op straathoeken. Het object bezit architectuurhistorische waarden vanwege het belang van dit oorspronkelijke voorbeeld van de hoofdstedelijke Amsterdamse School-stijl voor de geschiedenis van de architectuur, vanwege de hoogwaardige esthetische kwaliteiten van het architectonisch ontwerp, vanwege het bijzondere materiaalgebruik en de zeer afwisselende manieren waarop dit is toegepast, vanwege de kwalitatieve en zeer gedetailleerde ornamentiek en vanwege de grote stilistische samenhang tussen het exterieur en de vele, gaaf bewaard gebleven elementen van het interieur. Het object bezit ensemblewaarden wegens de situering op de zuidelijke grenslijn van de historische vesting rond Den Bosch. Als invulling van deze stadsrand tijdens het Interbellum is het object een herinnering aan en van belang voor het aanzien van Den Bosch als vestingstad. Het object is van belang vanwege de gaaf bewaard gebleven hoofdvormen en vele interieurelementen uit de bouwtijd en het bezit zeldzaamheidswaarde vanwege de uniciteit van de verschijningsvorm.

Hoofdcategorie	*Subcategorie*	*Functie*
Woningen en woningbouwcomplexen	Woonhuis(K)	Woonhuis